

As Cortes Xerais

Las Cortes Generales

The Parliament

ALEJANDRO VILLANUEVA TURNES (COORD.)

Editorial Universitas, Madrid, 2019, 363 pp.

ISBN: 978-84-7991-501-8

Recibido: 20/03/2019 / Aceptado: 23/07/2019

O profesor Villanueva Turnes coordina con tino o volume que aquí se recensiona, un esforzo colectivo por achegar o lector á realidade contemporánea das nosas Cortes Xerais, especialmente agora que temos a posibilidade de realizar o balance de corenta anos de Constitución.

Despois da presentación da obra, asinada polo propio coordinador, atopámonos co primeiro capítulo, titulado “As Cortes Xerais” e elaborado polo constitucionalista José Luis López González. O autor fai un concienciado repaso ás principais regras que regulan o Parlamento nacional, así como ás funcións que constitucionalmente cumpre, para finalizar coa análise das relacións entre o Parlamento e o Goberno, todo iso cunha vocación pedagóxica e un espírito crítico dignos de eloxio.

Séguelle o segundo capítulo, co título “A experiencia constitucional do Congreso dos Deputados no aniversario dos corenta anos da Constitución Española de 1978: Balance e Reformas”, elaborado pola constitucionalista Mercedes Iglesias Báez. De novo estamos ante un repaso en profundidade ás principais vicisitudes que observaron eses corenta anos de práctica parlamentaria, onde se analizan todas e cada unha das cuestións que foron especialmente polémicas; desde a composición e elección da Cámara ata a titularidade e condicións de exercicio do dereito de sufraxio, pasando polo mandato representativo dos deputados e a limitación temporal deste. Non queda nada fóra da análise.

A continuación, ofrécesenos o traballo de Vicente Sanjurjo Rivo, tamén experto en Dereito Constitucional, onde reflexiona sobre “O Senado en busca de sentido constitucional”. Como ben pode imaxinar o lector, tamén aquí se fai unha análise centrada en causas e consecuencias

de motivos polos que o Senado ía ser unha Cámara de representación territorial e non o acaba sendo, así como os diferentes intentos que houbo a prol de reformar a Constitución no dito sentido. O autor propón un mapa conceptual-histórico ás propostas nun e outro sentido que conviría ter en conta en hipotéticos escenarios de reforma.

Posteriormente vén o capítulo “O estatuto dos parlamentarios: prerrogativas parlamentarias e aforamento de deputados e senadores”, debido á pluma de Gema Rosado Iglesias, profesora de Dereito Constitucional, onde estuda tales prerrogativas non só no seu sentido literal, senón tamén á luz dos criterios interpretativos que subministrou o Tribunal Constitucional ao longo destes corenta anos.

A continuación, atopamos o capítulo de Alejandro Villanueva Turnes, experto en Dereito Público, quen non só atopa forzas e ánimos para coordinar a obra, senón que tamén realiza un completo estudo sobre “As competencias non lexislativas das Cortes Xerais en relación co Título II”; é dicir, respecto da Coroa. O autor aborda a cuestión de forma graduada; primeiro identifica cales son esas competencias e posteriormente aborda como se exerceron na práctica; por último, déixanos unha reflexión final, facendo especial fincapé na importancia de que se emende unha das principais lagoas do noso ordenamento constitucional, como é a elaboración do Regulamento das Cortes Xerais, fundamental para o exercicio das competencias que o profesor Villanueva estuda no seu capítulo (p. 141).

Seguidamente podemos ler a peza de Germán Teruel Lozano, profesor de Dereito Constitucional, relativa a “A organización e o funcionamento das Cámaras”. O autor comeza o seu estudo cunha obrigada referencia ao principio de autonomía parlamentaria e en como afecta á organización e funcionamento das Cámaras, tanto respecto dos órganos máis típicos dun e outro tipo (Presidencia, Mesa, Xunta de Voceiros, por un lado; Pleno e Comisións, por outro) como respecto dos que máis relevancia práctica teñen (Grupos Parlamentarios). Feito iso, aborda o desenvolvemento da vida parlamentaria cotiá en toda a súa extensión, desde a mesma lexislatura ata a publicidade de traballos e sesións, pasando polos períodos de sesións, a orde do día e o desenvolvemento e ordenación dos debates.

Tamén obtemos moita información substancial en “As comisións parlamentarias de investigación das Cortes Xerais”, de Ana Gude Fernández, constitucionalista galega que nos brinda un exhaustivo repaso a todo o que ten que ver, xuridicamente falando, con esa figura que tanto dá que falar politicamente: o obxecto que investigan, a iniciativa de creala, o plan de traballo, as potestades que teñen, a comparecencia de persoas, a solicitude de documentos, o segredo (ou non) dos seus traballos, as súas relacións co Poder Xudicial e o informe final co que estes rematan.

Un dos capítulos que mellor ilustran o conxunto da obra é o do profesor José Tudela Aranda, avezado iuspublicista que aborda “O dereito de petición ante as cámaras parlamentarias”. Non só realiza un repaso en profundidade a unha institución que tivo quizais menos protagonismo do que tería sido recomendable á luz de acontecementos políticos xa case históricos (15-M), senón que ademais contén o punto necesario de crítica que tan de agradecer é. Para José Tudela, se se consegue adaptar as exixencias dunha institución lonxeva no noso constitucionalismo ao contexto actual, iso pode ser “de grande utilidade” para a institución parlamentaria (p. 209).

Miguel Ángel Alegre Martínez ofrécenos, a continuación, un estudo das “Deputacións permanentes das Cámaras”, este órgano parlamentario sempre en boca de todos cando se convo-can eleccións xerais. O constitucionalista leonés non deixa nada no tinteiro e fai un percorrido histórico que recalca na actualidade da institución, estudando as súas principais funcións constitu-cionais. Aínda que cumpren con solvencia estas, non hai que chamarse a engano, posto que

tales deputacións “quedan actualmente abocadas a reproducir a menor escala a problemática da institución parlamentaria, á continuidade da cal serven” (p. 234).

O único capítulo que non procede do mundo do Dereito Constitucional vén desde unha ciencia irmá (ou irmandada), como é a Ciencia Política. Asíno o profesor Manuel Sánchez de Dios, titúlase “Leis orgánicas, leis ordinarias e delegación legislativa”, e achega un suxestivo estudo cuantitativo e comparado (con referencia a Francia, Portugal e Italia, especialmente), onde destaca a “gran renovación legislativa nas dez legislaturas, sobre todo nas dúas primeiras” (p. 254).

Obviamente, nunha obra destas características era necesario analizar que sucede coas, en ocasións, non moi pacíficas delegacións legislativas. A iso dedícanse dous capítulos da obra, asinados por senllas constitucionalistas. O de Noemí García Gestoso versa sobre “Os decretos legislativos” e o de Yolanda Gómez Lugo sobre “O decreto-lei a 40 anos da Constitución española”, e ambos son dúas boas pedras de toque para saber que sucedeu na dita marxe temporal con tales figuras.

Outro tanto pode dicirse da “Iniciativa legislativa popular e outras formas de participación no parlamento”, estudo elaborado pola profesora xienense Catalina Ruiz-Rico Ruiz, onde fai o propio cunha institución que tivo, segundo criterio que compartimos, certa “intranscendencia constitucional” (p. 299), que quizais se poida ver compensada por esas “outras formas” participativas, con especial mención das que veñen da Rede e, especialmente, das redes sociais.

Finalmente, debemos facer mención ás dúas contribucións que pechan o volume. A primeira é a da profesora Enriqueta Expósito, titulada “O referendo consultivo no ordenamento constitucional español: a conveniencia de reformular o seu deseño normativo tras catro décadas de desapercibida vixencia”, onde a autora diagnostica e prognostica cumprindo o prometido no título, sostendo que determinadas voces o están a configurar, na práctica, como unha potencial ameaza á democracia constitucional; en concreto, cando avogan pola súa “distorsionada utilización” (p. 345). A segunda é a do profesor López Castillo, quen aborda “Os tratados internacionais” e, especialmente, as autorizacións parlamentarias que operan *ex constitutione* para proceder á sinatura e ratificación dalgúns deles.

En obrigada síntese, estas son as contribucións que forman o conxunto da obra. Unha obra que, insistimos, é unha inmellorable proba de que a comunidade de expertos segue producindo estudos que se interrogan sobre como mellorar esa institución con *mala saúde de ferro* que é o noso Parlamento. Acuda o lector, se así o estima, a comprobalo.

Ignacio Álvarez Rodríguez

Profesor axudante doutor de Dereito Constitucional
Universidade Complutense de Madrid
ialvarez1@ucm.es

